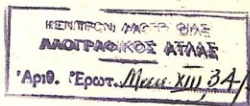

32 χρυσ/24

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

A!

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

25-5/10-6/1970.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- ηλικία... $\Gamma\Gamma$ έτη γραμματικά γνώσεις... χ ρράματος...
 τόπος καταγωγής... Σιδνή...
 Άνατολ. Γραμμ. (Περίφ. Μαδρίτης)
 πατέρας Αλέξανδρος, $\Gamma\delta$ έτη... Β. Αμερικής
 Κερανή Αν. Γραμμ.

— 1 —

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; **Οἱ κάτοικοι ἀσχοιοῦνται.....**

συγχρόνως εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέρῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; ... **Ναί.....**

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτῆματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὲρ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; **Εἰς τὰ κτῆ.....**

ματα τῶν τσιφλικούχων εἰργάζοντο Ἕλληνες ἢ καὶ τοῦρκοι ὡς ἄτομα ἢ μὲ δουλοῦντο τὴν οἰκογένειαν διὰ πληρωμῆς μὲν γῆρας (εἰρήνη συνοδείαν).

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλήγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σήμισα-κατόροι κλπ.) **Ἐργάται.....** Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

ἦσαν πτωχοὶ γεωργοὶ με πολλὰ ἄτομα οἰκογενεῖς.

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα) ; **Εἰς χρήμα.....**

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;
Ναί.. κυρίως κατὰ τὸ θέρος προήρχοντο διὰ τῶν κατόικων τοῦ χωρίου ἢ τῶν πέριξ χωρίων. ἦσαν κυρίως ἄνδρες καὶ ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα.

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δούλοι (ὑπηρέται) ἢ δούλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; ... **Ναί.. διὰ τῶν πέριξ.....**

χωρίων. οὗτοι ἐσθλαῖντο εἰς τὴν τουρκικὴν ἢ κοσμετικὴν

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ... **Οἱ νέοι (οὐ αἱ νέαι) ἐπῆγαιναν.....**

εἰς τὰ κτῆματα τῶν τσιφλικούχων πρὸ ἐργασίας

β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μυπογιατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;
ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς ὡς ἐργάται.....

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῆς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

Μόνον με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων) ἐφηνόζετο ἢ ἀφραναίανους.....

2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; 1930-1932.....

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας;

Ἀπὸ τοῦ 1922.....

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ... Μονόφτερο καὶ δίφτερο.....

Τὸ μονόφτερο χρησιμοποιεῖται διὰ τὸ ὄρυγμα τὸ δίφτερο διὰ τὴν διανοσίαν αὐλακίων (καρίκια). Τὸ κατεσκεύαζε ὁ εἰδηροποιός.....

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον μετὰ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. (Σ.σ. π.ρ. σχήμα 1 τῆς ἐκδόσεως 4) παραδοτικῶν καὶ φωτογραφία.....

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

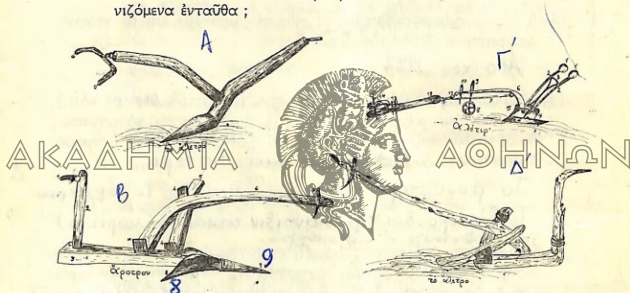
3..... 6..... 9.....

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρῇσει;) Μετὰ τὸ 1946.....

3) Μηχανὴ θερισμοῦ Ἀπὸ τοῦ 1935; (δὲν ἐνδυμοῦνται).....

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). *Από τοῦ 1937;*
- 5) Μηχανή ἀλωνισμού *Από τοῦ 1920 (ἐκινεῖται μὲ ξύλα ἢ κάρβονο) ἔχρησιμοποιοῦτο εἰς μερικά τετραγώνια.*
- στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκευάζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *ζυγῆθως τὸ κατὰ κέντρον. ὁ καθέ... γεωργὸς κέντρον τοῦ ζυγὸς τοῦ ὄνου τὸ... ὁποῖον ἡγοράζεται. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ εἰδιμοὶ... κατασκευάζονται ἄροτρων*
- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄροτρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιοῦμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφορῶν μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. κεραύλι (παραβολὴ σταβάρι	11.
2. κουπτούρα	7. κενταύλα 12.
3. κομπούρα	8. ἑτέρα 13.
4. θηροθήκη	9. ὄνυ 14.
5.	10. 15.

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῃσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σῆμειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

ἦτο μιᾶς μορφῆς τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου
ἔῃχε σχῆμα ὡς τὰ κατωτέρω.....

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ἔῃχε σχῆμα.....

κυλινδρικῆς ράβδου.....

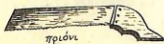
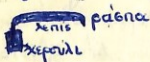
- 6) ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; ἔῃ ξύλου.....

στερεὴν (κρανίῳ).....

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.).....

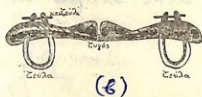
σκεπάρι ἢ σκεπαρνιά, πριόνι, ἀρίδι, ρομάνι,
ράβδα.....

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) ; βρέες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. βρέες, βούβαλοι, εἰλόχα...

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; Δύο ζῶα.....

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; ἦτο καὶ εἶναι ἀναγκαῖος ὁ ζυγός.....

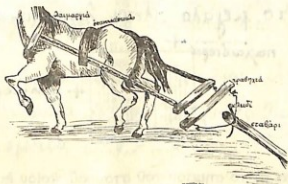
Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λούρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.). Ἡ μορφή τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ ὡς τοῦ (α) ἀνωτέρω σχήματος. Ὁ παλαιότερος ζυγός ἦτο μεγαλύτερος ἐν μήκῳ (πλέον αὐτὸ 2 μ.).

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερώς τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. 9 7

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λούρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). Ὁ κρίκος προσδέσσας τοῦ ἄροτρον καὶ τοῦ ζυγοῦ ἦτο ἐν δερμάτιν καὶ ἐλέγτο ἡκαῖα (τουρκικὴ ἀλέξιν. σιμκαίνονα δερμάτινο)

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; ἀπὸ ἐξήντα.....
Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; —.....

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ
εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης
τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα
ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας . . . ὁ ἄνδρας (ἰδιοκτήτης τοῦ
ἀγροῦ).....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) .. (.Παραθέτω.. φωτογραφία).....

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

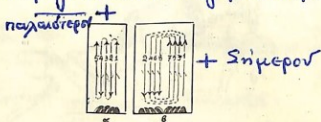
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ
ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδίασμα ἢ φωτογραφία).
Με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ...
εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλάκας (αὐλακίες) κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Ὡς τὸ σχεδιάγραμμα (α) κατ' εὐθείαν
γραμμὴν (με τὸ ξύλινο ἄλετρο).....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Μὲ τὸ μεγάλο ἄλετρο λεγόμενον «καρὰ-σαμπάνι»

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρξη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σπορίδες, ντάμιες, σιασιές, μεσοδράδες κ.λ.π.) ; Ἡ σπορὰ γίνεται εἰς «σπορίδες».....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; με αὐλακιάν ; **Ναί**.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῶνται ἄροτρον ; **Αὐτὴ ὑπάρχει ἡ συνήθεια αὐτὴ**.....

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὄνι : καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

Μὲ τὸ ὄνι πλαγίως.....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. Στα κέρρα „ἐγίνετο ὀργωμα με τὸ κρηνηλόν“, ἔδος ἀρότρου „τὸ ὀρθὸν ἔδωρον“ ἐξ. ζεύγη βρωτ.

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

... Διὰ ὀργώματα „Νούλιος - Αἰχνοστός“
Τὰ ὀργώματα αὐτά ἐλέγχοντο „κρηνηλόν“,
ἢ γύρισμα

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Απαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

... Διὰ „ἐγίνετο καλλιέργεια κηπευτικῶν“
πρὸς αὐτὴν

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νά ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νά σπαρθῇ κατόπιν σιτὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

... Συνήθως ἐπὶ ἐν ἢ δύο ἔτη

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν;

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους;

... Τὸ δισάκι „ἢ τελεκεδρίκια“ εἰς τινὰ μέρη „ὁ“
σπόρος τεποδετεῖτο „ἢ ποδιάν“

- β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδᾶρι, τὰ πτερὰ (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῇ σιδηρᾷ ράβδῳ, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; **Με ἑλλειψοειδῇ...**

σιδηρᾷ ράβδῳ τοποθετημένῃ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου. Ὡς ἂν ὀνομάζεται "τεϊκέλα", εἰς τινὰ μέρη εἶχε ἐκτῆμα τριγώνου...
 τεϊκέλα → βουκέντρον...

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ... **Συκλήθων. δὲν ἐξήνετο...**

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

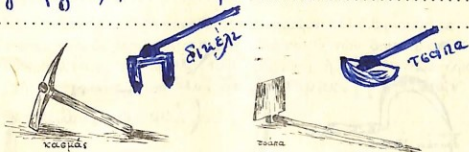
ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

Ο, κασμάς διὰ τὰ σκληρὰ μέρη καὶ πρὸς ἐξαγωγήν
ριζῶν, ἡ τσάπα, τὰ διπύλλια

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

Δέν ὑπῆρχε βοηθός τοῦ ζευγολάτου

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

Δέν ὑπῆρχε συστηματικὴ καλλιέργεια ὀσπρίων

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

Ἐκαλλιεργεῖτο ρόβη εἰς τὰ αὐτὰ χωράφια

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν ἑσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς) καὶ ἄλλως.

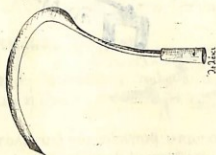
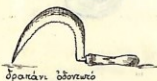
Σε αὐλάκια

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) **Μέ. τὸ.**.....
...δρεπάνι......

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

...Ο. Συνηδέστερος τύπος. ὡς τοῦ ἀνωτέρω...
...καυομένου. ἡλεέκιν. (Παραδέτομιν. φωτα...
...γραφίαν.).....
 ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). **Με δρέπανα καὶ με κόσσες.**

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....
...Ομαλή,.....

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....
Ἡ χειρολαβὴ του ἦτο κατεσκευασμένη ἐκ κυλινδρικοῦ ξύλου......

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) ἑιδίκος τεχνίτης.....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) Ναι. τῶν ὀσπρίων (ρεβιθῶν... κ.αίμων, φασόλ.).....

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. Ἐθερίζοντο βαθύς (συρρίξα). τὰ δημητριακά (0,10 μ.) ἀπὸ τοῦ ἐδάφους.....

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλοι πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦς τὰ δράγματα (δραξιές, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰι ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; Οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰι ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα.....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) Ἐταποθετοῦνται δύο-τρία δράγματα μαζί με τὰς κεφαλὰς τῶν σταχυῶν πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν.....
Δύο-τρία δράγματα ἀπετέταν ἕνα «δεμάκι».....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. Χερόβρολα, ἀγκαλιές

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ;

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες

- 2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποῖα ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν)

Με ἡμερομίσθιον ἢ χρῆμα, μετὰ παροχῆς
φαγητοῦ

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

Οἱ θερισταὶ ἔφερον εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα
παλαμαριές, καὶ ξύλον
μέ. ὑποδοχὰς διὰ τὰ ἄρτια. χειρὸς
δακτύλα. εἰς τὴν μέσην ἔφερον παδιάν καὶ δερμάτιον

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Τὸ θερος, ἤρχιζε... πάντοτε... Δευτέρα - Τετάρτη -
Παρασκευή... Ποτέ ἄλλην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικά τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. Ἐτραγουδοῦσαν....

.. διάφορα .. τραγούδια, ἀλλὰ .. δεν .. τα .. ἐνθυμοῦνται
.. τώρα

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἷς τινες τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάβαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἐθιμικόν. Εἰς τὰ μέσα τοῦ μεγάλου ἀγροῦ (τοῦ χωριοῦ) ἀφήνουν ἀθήριστον ἓν κυκλικὸν μέρος καὶ ἡ πέταχαν, τα ὄρεπαν, στὸν ἄερα, φωνάζοντας. ἔ. ἔ. ἔ. ἔ. ἔ. ὦ. ὦ. ὦ. ... καὶ δίνοντας .. διαφορές .. εὐχές .. εἰς τὰ ἡ ἀφντικῶς τοῦ χωρ. α. γ. ι. ...

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

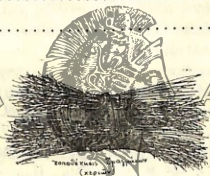
- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἔσπερας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Τὸ δέσιμον τῶν θερισμένων σταχῶν ἐγίνετο...
ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν, ἢ γιὰ νὰ μὴ ξηραθοῦν
τὰ δερματικά,

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δερμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χερίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελουοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δερματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Τοὺς στάχους τοὺς ἔδεναν αἱ ἴδιοι αἱ δεριστοὶ
 μὲ ἡ δερματικά, τὰ ὁποῖα κατεσκευάζον ἐκ
 τῶν ἰδίων αὐτῶν στοχύων. ἔσαν ἤσαν ξερά τὰ
 ἔβρεχον μὲ ὕδωρ. Εἰς τὸ δέσιμον αὐτῶν δερματιῶν
 ἐβοήθουν αἱ παρακαριές.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δερμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δερμάτια συνεκentrώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;.....

Τὰ δερμάτια συνεκentrώνοντο εἰς τὸ μέσον
 περὶ τοῦ ἀγροῦ, ὅπου ματενεύοντο.....
 ἡ ντομκουρτζούμα, χωρὰ ἐκ 17. περὶ τοῦ
 δερματιῶν ἑαυτοῦ, σταυροειδῶς καὶ κατὰ μήκους.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς... Εἰς τὴν Ἀν.
Θράκην δὲν ὑπῆρχε συστηματικὴ καλλιέργεια
πατάτας...

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
 μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
 ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
 ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
 φωτογραφίαν... Μὲ σκαπάνην. ὅταν εἶναι μεγα-
λὴ ἔντασις μὲ εὐχρᾶνον ἄροτρον...

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὴν
 χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
 ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
 κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ... Ὁ ἀφρός...
ἔ.. ἀπαίσις ἀφίεντο δια ἀφρὰν παρὶς ἐπὶ ἔθρα
ζει χόρτα (τσάιρι). Τοῦτο ἐθερίζετο με..
η. κόβαν καὶ μετὰ τῷ ξήρανέος μεζερέ..
ρετο εἰς τῷ ἀποθήκην...

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
 σαν κ.ἄ.). Μὲ κόβαν...

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
 ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
 κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) ... Ξηραίνεται... εἰς τὸ χωράφι...
 Δέν... ξεδένετο... Ἀδελφόν... μετεφέρετο... εἰς...
 τὸ... ἀχυράνα...

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Τὰ δεμάτια μετεφέροντο μέ. κάρρα ἐκ ξυ-
 λίνων τροχῶν εἰς τὸ άλώνι, τὸ οἶκον ἢ το-
 σκηνήσιν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ οἴκου...

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται : θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν ; Ὅτι θεμωνιές. ἔχον ἑξῆμα κώνου...

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας άλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἀχυρά εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ άλώνι ; Ὑπῆρχεν ἀνεύαθεν ἄλωνα...

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου ; Εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας...

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἂν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν.

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; Μετὰ τὸ τέλος τοῦ θερισμοῦ (Ιουλίου) μέχρι τὸν Ὀκτώβριον.

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχέδιασμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) Τα ἀλώνια ἦσαν...

χωματάλωνα, ἐξ ἐκτὸς κύκλου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμός αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων)...

ἔγινετο καθαρισμός τοῦ ἀλωνιοῦ ἐν τῶν χρόνων ἀπριλίου κατεβρέχετο.

ἢ μὲν τὰ παλαιὰ καὶ ἔπειτα ἡπατοῦσαν τὸ

χώμα με τὸ ἢ μάρμαρον. μετὰ 1 μ. διαμ. 0,50 μ.

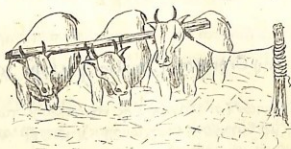
- 9) Ἡ ὥς ἂν προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἔναρξις τοῦ ἀλωνισμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

Δευτέρα. Τετάρτη. Παρασκευή.

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

Δέν ὑπῆρχε ἀλώνιστος εἰς τὴν Ἀ.Θρά-
κην.....

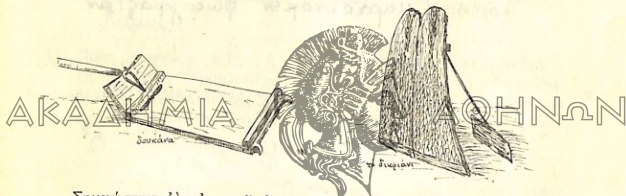
11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
νιστοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπηγερός,
στρούλουρας, δοκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτάν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχονται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλώνο-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειᾶς περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἁλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἁλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἑλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἁλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἁλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἁλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνη, δικριάνη, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθήεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλώνιζοντο (ἢ ἁλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἁλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἡλώνιζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

Εἰς τὴν Ἀ. Θράκην... ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ τοῦ ἁλωνισμοῦ ἡ δουκάνη ἐξ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου... ἔῤῃκε μῆκος 2 περίπου μέτρων καὶ πλάτος 1 μ... Τὸ κατεμεύαζον οἱ ἴδιοι οἱ γωργοὶ ἢ εἰδικὸς τεχνίτης. Πλὴν τῆς δουκάνης ὑπῆρχε διὰ τοῦ ἁλωνισμοῦ κύλινδρος ἐκ μαρμαροῦ, μαρμαρον, καλούμενος διὰ τοῦ ὀνόματός ἡλώνιζοντο ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια

- 8) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

Μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ διακοπτε-
ται ὅταν τελευτήσῃ τὸ ἄλωνα,,
Μόλυναντο καὶ γίνονται δύο ἄλωνα,, κριθῆς
εἰς μίαν ἡμέραν

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιοῦνται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δοκράνι κλπ. ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): (Παραδετέραν φωτογραφίαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνα, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ; Ναί

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἄλλαχοῦ
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα)

Ἦ φ' κέντρα ἦτο δύο περίπου μέτρων
ἐκ ξύλου κραιπνίας

~~φ' κέντρα~~

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν. Ἐν ὑπῆρχε. εἰδικὴ ὀνομασία. ἔαν ἦτο. εἶπας. μία στρώσις, ἔαν ἦτο. κριθῇ. δύο στρώσεις.

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθῶν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (Ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)
Λαμνί

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με' ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσαρπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνιστοὶ καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὁποῖοι εἶχον βόδια ἢ αἰσάλα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν.
Ὁ ἴδιος. ὁ γεωργὸς με' ἰδικὰ του ζῶα.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με' ζῶα καὶ με' ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με' χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με' ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).
Ἐν ἦσαν ἐν χρήσει ἄλλα μέσα διὰ τὰ δμητριαμα.

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.)... ..

κόπανος στρογγυλός

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνημα
μικροῦ ἀνθρῶ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πρὸςων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ;

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ, τῆς ἐργασίας ;

... Καὶ ... ἀλλὰ ... δὲν ... ἐνθυμοῦνται

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

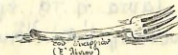
Μετα. τα. 1925.

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ... Οἱ ἀλωνισμένοι στάχες...

(λαμπνί) σωσσερεύονται μὲ τὴν « χρέπλα » ἢ « μριβελέ »

σανίς

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

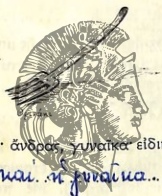
ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ὁ..εὐρός..εἶχε..εχῆμα..ἐπίμνηες...Δεν..υπῆρχε.
τὸ...ἀνωτέρω..ἔθιμον.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....)

Τὸ..ἀνέμισμα..ἐγένετο..μὲ..τὸ..φτυάρι..(ξύλινον).
(ὡς...τοῦ..εχῆματος...αὐτοῦ..θεαίματος...?)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

καὶ..ὁ..ἄνδρας..καὶ..ἡ..γυναῖκα.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Τὰ..χοντρά..τεμάχια..τῶν..σταχύων..ἐκκαλοῦντα...
ἢ..κόμψαλα...Ταῦτα..ἢ..τὰ..ἐρριχναν..εἰς..νέα..ἀλώνη
ἢ..τὰ..μυροπανούθω...ἢ..τὰ..ἔδιναν..ἢ..προσῆ..εἰς..τὰ...
ζῶα.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

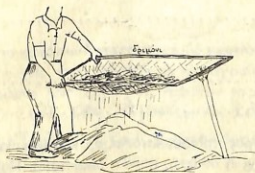
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμέναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Μετὰ "κοσκινιάμα",

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μετὰ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μετὰ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους : βολίστρη, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

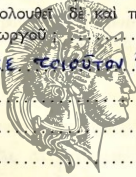
(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν).

Με κωμικὸν καλὰ
μενον... δριμύνη... μέ... ὄπαις... διαφόρων... μεγεθῶν...
ἦτο... πεῦρα... ἐκίματος... ἀτραχύναν... ἐκ... ξύλου...
μ.ε... βάθιν... δερματίνης, ὅπου... ὑπῆρχον... αἱ ὄπαι...
Ἀπὸ... πῶς... πλῆρως... ἔφερε... σκονιαν... διὰ... νὰ... ἡρα...
δένεται... ἐπὶ... ξύλου... καὶ... ἀπὸ... τῆς... ἄλλης... δὲ... χειρὸς...
βάς (Παραδετομένον ἐχθρὸν φωτογραφίαν)

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποῖα ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ;

Δὲν ὑπῆρχε τοιοῦτον ἔθιμος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

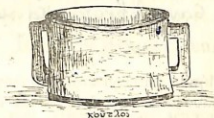

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

- γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθῶν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἁλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποῖα ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἁλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω· σχετικὰς εἰκόνας).....

Οταν.. ετερείωνε.. τὸ ἀλώνι, ὁ γεωργὸς ἐδαποῦσε
τὸν δαματιανή, ὁ ὅποιος μετραῖε τὸν καρπὸν μὲ
τὸ ἡβινί κλπ.. δοχῶν τὰ ὅποιον ἐχαίρει μὲ τὸν ἐνέμν
Τὰ ἐνίκια ἦσαν δύο εἰδῶν Μικρὸ καὶ Μεγάλον.

Τὸ μεγάλο ἦτο διηγήσιο τοῦ μικροῦ καὶ ἐκχεῖτο μπουτουνί.

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο, —
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, —
- γ) τὸ γυφτιάτικο, —
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν)

Τὸ ἡβινί κλπ.. τὰ ὅποιον.. χωραῖσε.. δέμα
μὲ δώδεκα μυχὰ (ὅς.. τοῦ ἐκωτέρω 1...
σχήματος.....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) Εἰς τὰ ἀμπάρια τὸς οἰκίας ἢ τὸς
ἀποθήκης. Ταῦτα ἦσαν κατεσκευασμένα ἐκ ξύλου.
ἢ πλίνθων.....

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; *Εἰς τοῦ ἀχυρῶνα*.....

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;

*Κατὰ τοῦ ἀλωνισμοῦ ἀπὸ τὰ δεματία ἡ ἐτραβολ-
σαν ἡ ἐβραζαν τὰ μαχὺτερα ἡ πασάκια*.....

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

*Ναὶ τοῦτα ἀναρτᾶται εἰς ἐμφανὲς σημά-
σου τῆς οἰκίας (ὅχι ἐν τῷ εἰκονοστάσιον)*.....

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

Ἡ πλεκτὴ αὕτη ἐμαρτυρεῖ "χτένη".....

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Ἰνὴ 1^η Μαρτίου.....

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

*Τὰ ἑσπέρas εἰς τοὺς δρόμους καὶ ἀνοικτὰ
μέρη*.....

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

Φωτίες.....

β'. 1) Ποίοι ανάπτουν την πυράν' παιδιά, ήλικιωμένοι, ποίος άλλος ;...

Νέοι και παιδιά.....

2) Ποίος ή ποίοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διά την πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, από ποιον μέρος ;.....

Τα παιδιά, οι νέοι. Τα έλαμβανον από τή
είκτας των.....

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

Αέν έρχετο... συγκεντρώνει... τών ξύλων... εις
έν μέρος... αλλά... διάφορα (κατά
γειτονίας).....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

γ'. Ποίαι αί συνήθειαι εις κάθε τόπον διά κάθε πυράν ;

1) Προσευχάι, διάφοροι έπικλήσεις, έόρκια, ξσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα.....

(Αέν... ηήρχον... τρι... έθιμα).....

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

Πηδήματα... πάνω από τών... πυράν... για... έελος
... των... χιμῶνος... και... έρχομαι... τής... ανόξεως :
"Βράζομε... τή... φωτιά... έξω από τή... επί... ..

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ ὁστέφανου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

..... ξύλα καὶ δάμνοι.....
.....
.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

.....
.....
.....
.....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῇ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

.....
.....
.....
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Έν Χρυσουπόλει τη 15-6-1970

Προς

το Κέντρον Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας
Εκ Αθηνών.

Λαμβάνω την τιμήν να υποβάλω ύμιν:

1) Έρωτηματολόγιον δια γεωργικά εργαλεία και κατ' έθιμον πυράς, συμπεριληφμένον.

2) Περιγραφήν του γεωργικού έθιμου από της προετοιμασίας δια τήν αγοράν των δημητριακών μέχρι του ελκυσίμου και αποθηκεύσεως αυτών, όπως ήτο εν Χρυσουπόλει μέχρι το 1932.

3) Φωτογραφίας γεωργικών εργαλείων

Προς διασταύρωσιν των πληροφοριών έρωτηθέντων (ήτων των κυρίως πληροφορητών) πολλά άτομα ηλικίας άνω των 60 ετών.

Δια τήν κατ' έθιμον πυράν δέν έγένετο ευτεταμένη περιγραφή, καθ' όσον το έθιμον αυτό δέν ήτο ηγνηρόν, έν Χρυσουπόλει θράκη καδώς ενίοτε και έν το έξετασμένον τόπον. —

Διμήν τοι Σχολίον

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΕΙΤΑΙ (ύ.τ. &)

κ. Επιδιορθωτήν Σχολ. Σχολ.

Α' περιφ. (Καβάλας)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

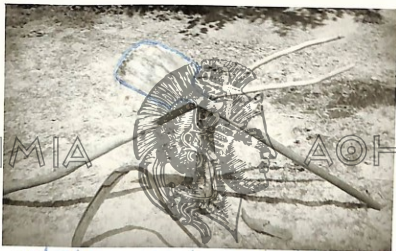

Πρόστα γυμνάσιον

Αρχοντε

Τὸ ἔντομο στὴν ἀντικειμένη
Κύτη: ἀρτίανι καὶ παλαγορέα

2.6 x 10³ m² / 10³ m²

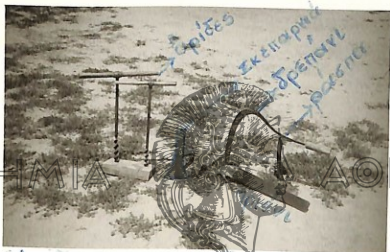

Ο Τυφός είναι 2,5 μ

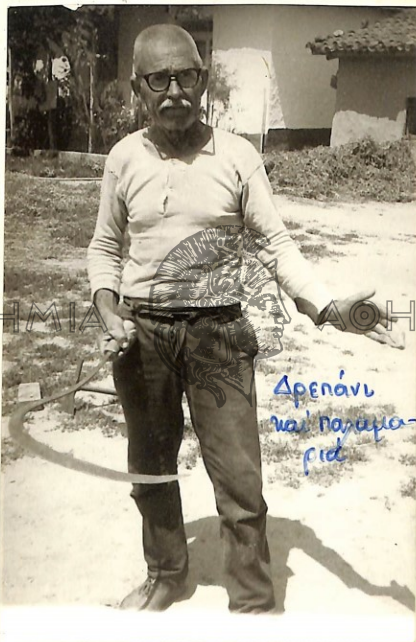
Αρσένιος και παιδάρι-
σιν

Επίδες, Σκεπητής, Σπένοντι, Ράβδος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΧΝΩΝ

Δρενάκι
και παραμυ-
θία

Δου κανά

Γεωργικά εργαλεία

→ ξύλινο
δικρόνι

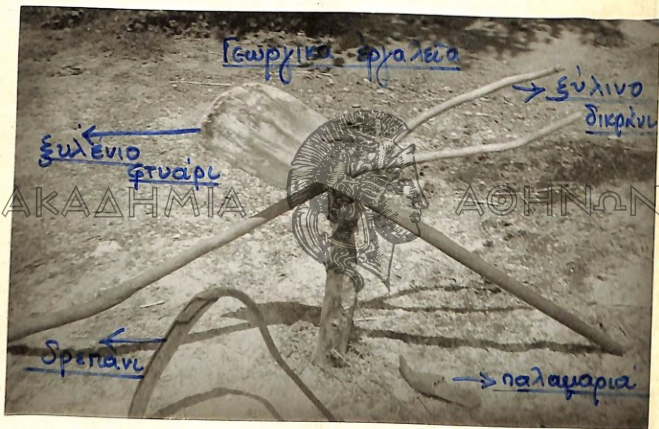
← ξύλινο
φτυάρι

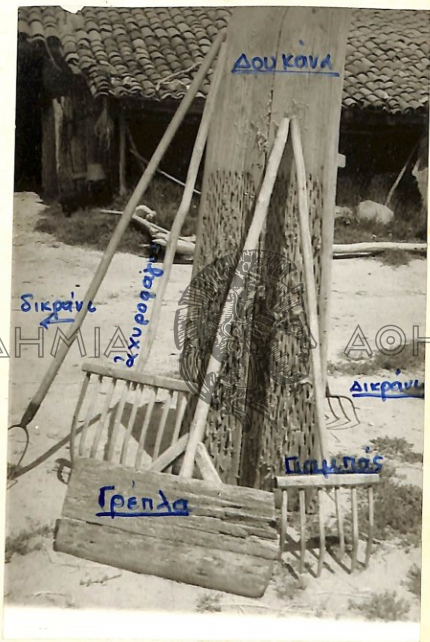
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

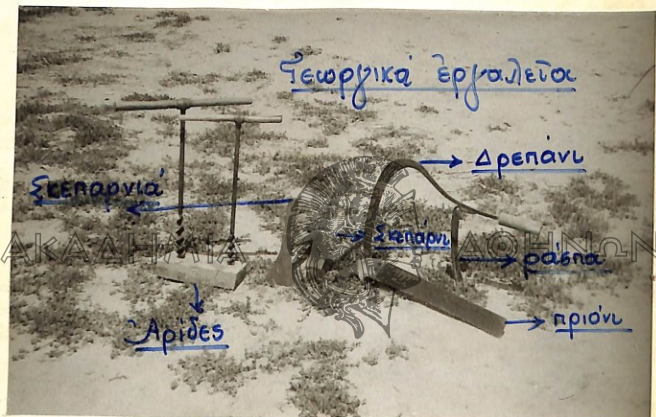
← σρεπάνι

→ παλαμοριά

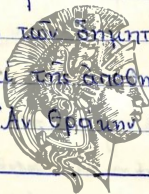

Γεωργικά εργαλεία

Α' ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

τοῦ γεωργικοῦ βίου ἀπὸ τῆς προετοιμασίας
διὰ τὴν ἐμπορὰν τῶν ἀγροτικῶν μέχρι τοῦ
ἐλθοντικοῦ καὶ τῆς ἀποσπένδεως αὐτῶν ὡς
ἦτο εἰς τὴν Ἀν. Ἑλλάδι προ τοῦ 1922.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1 Σπορά

α) Έτοιμασία σπόρου

Στ' αλώνια, τραβούσαν, απ' τα δεκάτια τα καλύτερα, πασάκια, (κεφάλια) και τα "στουμπούσαν", (κοπανούσαν) για να έτοιμασουν τον σπόρο για τη νέα σπορά. Τον σπόρο αυτό, αφού τον καθάριζαν καλά τον έβαζαν σε ιδιαίτερο αμπάρι.

β) Έτοιμασία χωράφι

Αν το χωράφι ήταν χέρσο έπρεπε να όρχωνε με το "μεγάλο", αλέτρι, το "πουλούκι", βαθιά. Το αλέτρι αυτό (ξύλινο βέβαια) τό'φερναν έξω γευγάρια βόδια γεμένα στη σειρά. Είχε δύο μεγάλους τροχούς (διαμ. 0,80μ) μετά το σταβάρι, για να στηρίζεται καλά το αλέτρι. Το όρχωμα γινόταν γύρω-γύρω (περιφερειακά).

Για το όρχωμα αυτό χρειαζόταν τρία άτομα. Ο "ντιπτεής", που "χαϊτούσε", τα τέσσερα πρώτα γευγάρια των βοδιών, ο "κλαβου-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

τοῦς, πού χαιτοῦσε τὰ δύο τελευταῖα καί
ὁ γεύγας πού κρατοῦσε τὸ ἀλέτρι.

Τό « πουλούκι » ἐχρησιμοποιεῖτο περισσότερο
στα « τιγελίκια », τῶν ἀγρίων.

Υπῆρχε, ἐκτός ἀπὸ τὸ πουλούκι, τὸ « νυνήδιε-
νο » ξύλινο ἀλέτρι, τὸ « καρά-σαμπάν »,

Τὸ ὄργανο μὲ τὸ ἀλέτρι αὐτὸ γινόταν
μὲ ἀντακτιές, κατ' εὐθείαν γραμμὴν. Τὸ

« καρά-σαμπάν » ἐχρησιμοποιεῖτο γιὰ τὰ
ὀρχωμένα χωράφια καὶ τὸ ἔβερναν ἕνα
γεύγαρι βόδια.

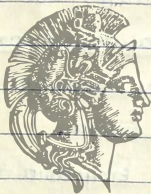
Γιὰ τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ χωραφιοῦ γινόταν
ἕνα-δύο « παλοκαιρινά », ὀρχώματα πού
ἀρχιζαν ἀπὸ τὸ Μάιο. (Ἐξηρμόζετο ἢ
ἀγρανάπανε).

γ) Σπορά

Ἡ σπορά ἀρχιζε πωρίς, τὸν Σεπτέμβριο (14
Σεπτεμβρίου). « Ρίξε μὲ τὸ σταυρό κι' ἄς
εἶσαι μὲς' τὸ κουργιαχτό », (βυθὸν)

« Σταίρανε καὶ επεῖρε, »

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Άρχιζαν πάντοτε Δευτέρα - Τετάρτη - Παρασκευή
Ποτέ άλλη μέρα. Τό σαικί με τό σπόρο,
25-30 κιλά, εαν δεν υπήρχε κάρο ή γαϊδού-
ρι τό κουβαλούσε ο γεωργός στην πλάτη
μέχρι τό χωράφι. (Παιδεμάρα, κή συγπαδι)
Μερικές φορές τό βάζανε πάνω στο γυρό
πού είχαν γεμένα τα βόδια.

Τήν πρώτη ημέρα της σποράς, επειδή
έβγαυε ο σπόρος από τό σιτί, δεν έπρε-
πε να βγή έπιστε άλλο αή αυτό. (Να μη
δοση σε κακενάρ κανένα αντιγκιμένο, χρη-
ματα κ.λπ.) Τό είχαν σε καυό,
Όταν έφτανε στο χωράφι ο γεωργός, έβανε
πρώτα τόν σταυρό του, έβανε τό βόδι σ' ένα-
ρτε την αύλαριά, καί έρχινε τό σπόρο
Ο σπόρος ήταν μέσα βέ//δις άκκι, που τό
περνούσε αή τό λακμό (μυρός-πίσω) ή βέ
ποδιά δεμένη στη μέση ή περσιμένη στο
λακμό (Σαράντα Έκκλησιές Ά. Θράκης) Σε
μερικές περιοχές χρησιμοποιούσαν τενεδάμια.

AKAΔHMIA

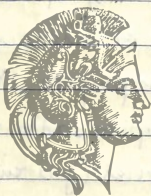
AOHNAN

⁷¹ Ἐπαίρνε λοιπόν, τὸν σπόρο μὲ τῇ δεξιᾷ παλάμῃ
καὶ ἔσπέρνε «στὰ πεταχτά», θυνὼ βᾶδιζε σχεδὸν
ρυθμικὰ («βῆμα καὶ χούφτα»)

Μετὰ τῇ σπορᾷ τῆς αὐλακίᾳς (ἐνὶ τμήμα-
τος τοῦ χωραφίου) ἀρχίζε το ὄργωμα
μὲ τὸ καρά-εαμπόν. Πότε-πότε σταμα-
τοῦσε ὁ γεωργὸς μὰ νὰ «ξίσῃ μὲ τὴν
τσιμέλα τῆς γ' κέντρας τὸ χῶμα πού
κοιλοῦσε στ' ἄλστρον». Τὸ σπαρμένο χωράφι
δὲν ἐσθαρνίζετο. Υἰστῆσαν βέβαια ξύλι-
νές θάβρες ἀλλὰ τίς ἔχαν γιὰ ἄλλες
καλλιέργειες (γιὰ αἰρόρη)

Μετὰ τῇ σπορᾷ μαρμυρᾷ ἄλλῃ «περιποίησι»
δὲν γινόταν στὰ σπαρτά (δημητριακὰ) ὅτε
λιπαῖσματα, οὔτε φάρμακα οὔτε τιποτὰ.
Ὅταν πέλειωνε ἡ σπορά (τὴν τελευταία μέρα)
ᾐρίχναν τὸν γενηνέ (αὐτὸν ἔσπερναν μὲ τῆνεέ)
πρὸς τὰ πίσω καὶ αὐτὸν ἔσπευε ὀρθίως δα' εἶχε
«καλὴ γοδιὰ»,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

2. Θερισμός

Τόν Ιβώνιο ἄρχιζε «οἰδέρως», Ἀπ' τοῦ
 Σάββατο εἰσέμαζαν τὰ δρεπάνια. Ήταν
 μεγάλα μέ ὀμαλή λεπίδα (τὰ ὀδοντωτά
 καὶ λεγανε «ματεῖβέλια», Ή ἀρχὴ τοῦ
 θερισμοῦ γινόταν πάντα Δευτέρα-Τετάρτη
 Παρασκευή. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες πορὶ
 πρῶτ' ξεινονοῦσαν γιὰ τὸ χωράφι καὶ ὅταν
 ἔφτανε ἐκεῖ, ἀφ' οὗ καταποιοῦσαν τὰ πράγμα
 τὰ τους, ἄρχιζαν τὴ δουλειά.
 Στὸ ἀριστερὸ χερὶ φοροῦσαν τὴν «παλα-
 μαριά», γιὰ νὰ προφυλάσσονται ἀπὸ τὸ
 δρεπάνι καὶ νὰ μαζεύουν μεγαλύτερη
 «ἀγκυλιά», Στὲ μερικὲς περιοχὲς τῆς Ἀν. Θρά-
 κης (κεβάνη) οἱ ἄνδρες φοροῦσαν ποδία
 δερμάτινῃ «γιὰ νὰ μὴ χαλᾷ τὸ πανταλόνι».
 Γιὰ νὰ δένουν εὐκολὰ καὶ δερμάτια ἔβαζαν
 πρῶτα τὰ «δερματικά», πού τὰ ἔφτιαχναν
 ἀπὸ καὶ ἴδια τὰ σταῖχνα καὶ πάνω βάζαν
 τὸ «τίρθαζαν», μέ τὰ «πασίμια» στὴν ἴδιαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

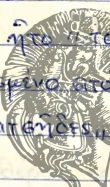
«μερία», τὰς ἀγκυλίες, τὰ κερόβολα. Οἱ ἴδιοι οἱ δερισταὶ ἔδεναν τὰ δερμάτια ἀμέσως Μάλιστα, αὐτοὶ ἦταν δύο, δαΐ ἔβαζαν τὰ κερόβολα στοῦ ἴδιου δερματικού καὶ δαΐ τοῦ ἔδενε ἐκεῖνος ποὺ δὲν εἶχε φτιάξει τὸ δερματικό (Μιά ὁ ἕνας, μία ὁ ἄλλος) Τὸ πρῶτο δερματί καὶ ἔδεναν τὸ ἑστῆσαν ὄρθιο. Τὸ εἶχαν σὲ παρὸ, γιὰ τὸ δέσιμο τῶν δερματίων βοηθοῦσαν πρὸς οἱ παρμαριές.

Ὄταν τελειώσαν ὁ δερταμὸς ἕνας χωραφιά μαζέψαν τὰ δερμάτια στο μέσον περὶ πρὸν καὶ τὰ ἔκλειψαν «ντοκουρτζούνια», σωρούς, δηλαδή ἀπὸ 17 συνηθῶς δερμάτια ὁ καδένας («δεμαεφτάρια») σὲ σχῆμα σταυροῦ μὲ τὰ κεφάλια πρὸς τὰ μέσα. Μερικοὶ λένε ὅτι οἱ τούρκοι τριγλιμάδες δὲν ἄφηναν στοὺς Ἕλληνες ἑργάτες νὰ κάνουν «ντοκουρτζούνια» στὰ δικὰ τους πτήματα, γιατί εἶχαν σχῆμα σταυροῦ. (Τοῦτο ἄλλο τὸ διαγινώσκον) Στὰ πτήματα τῶν ἀγαθῶν δέριζαν «δεριστάδες»,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

από διάφορα χωριά φτωχών περιοχών (δρενών κυρίως). Αυτοί πριν ξεκινήσουν επί το χωριό τους διαίεραν έναν «δραγουμάνο», που γύριζε τα τσιφλίκια και εξασφάλιζε δουλειά για «τσόβαν», έρρατες. Αυτός «συμφωνούσε» και το ήμερομίσθιο, που ήταν σε χρήμα και με φαγητό. Οι τσιφλικιάδες διαμεναν συσείον για τους έρρατες. Πολλοί λένε ότι, επειδή το πρώτο φαγητό ήταν «τσορμαπός» (ένα είδος σούπας με αλεφάντι στήθος) οι αδελφοί έλεγαν το «τσορμαπότης» (αίον προσεραν «τσορμαπ»).

Στα τσιφλίκια το δέρος παράταξε παραπάνω από μίνα (και δύο μήνες παραπάνω φορές). Όταν πόντενε να τελειώσει ένα χωράφι στα τσιφλίκια, άφηναν ένα πυκνό κρέμα «αδέριχο», και αφού φάνταζαν και έδιναν διάφορες ευχές για τον αγά (για να τ'έξιν) έρριχναν, «εαβούρναζαν», τα δρεπάνια μέσα στο αδέριχο. Αν το δρεπάνι έπαιρνε στάσι

AKAΔHMIA

AΘHNΩN

"ὅπως τὸ κρατοῦσε ὁ δερικτὴς," διαν δέριζε
 (πρὸς τὴ μερίδ του) αἱ ἄλλα τοῦ ἔλεφαν
 "ἔχεις δέρος στο χωριό," δηλαδή στὴ ἔπρε
 πὲ νὰ ἐπιστρέψῃ στο χωριό του γιὰ νὰ
 βοηθήσῃ τοὺς δικούς του, ποὺ δὲν ἐχρεώσαν
 αὐτόν γιὰ τὸ δέρος.

Τὸ ἄδερφ, τραγουδοῦνεν βέβαια πολλὰ
 τραγούδια, ἀλλὰ δὲν τὰ ἐνθυμῶνται.

Παραθέτομε μερικὰς ἐτίχους ποὺ εὐχ
 κινῶνται.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Μὰς θάρανε τὰ παῖδια

κι ὁ δέρος τὰ κορίτσια...

Σὺ ποῦλὶ μ' κι αὐτὸς στὰ ξένα

νὰ μὴν κάνῃς πολὺν καιρό,

θῆνω κι ἔλα στο χωριό

νὰ παντρευτοῦμε μεῖς τὰ δύο

Τώρα τὸ παρκαίρει

τώρα τὸ παρκαίρει,

τώρα φοντάνων τὰ βουνά,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ερικταφύλλακι πικρύνει,
 και πρασινίζουν οι κάρποι,
 τώρα φιλιούνται οι ὄμορφες
 μέσ' στα στενά βουάκια
 με τα παλαιοκρήνια.

Βγήκαν τα "ποντούρια στο μπαίρι
 και τα παιδιά' πορεύονταν στην παραλία
 Συρμούλω εδώ, Συρμούλω εκεί
 Συρμούλω μαζί στο νερό,
 άρχισε ναρέει απ' το νερό
 κι έφερ' αή σταμένα άδειανή
 — Σιδινή Ά. Θράκης.

Ψαροπούλα

Ψαροπούλα παδιοκρένι
 σάν αεροχλια
 με τη δάσασα λενκαίνει
 τα βουρά μαλλια

— Καλημέρα Ψαροπούλα
 Έγω ε' άρανω

AKAΔHMIA

AΘHNΩN

ἔχας μάνα καί πατέρα
 πάω νά τοὺς πᾶ;

— Από μάνα καί πατέρα
 εἶμαι ὀρφανή

— Ὀρφανὸς ἐγώ, ὀρφανή καί σύ
 ἔλα δώ νά γίνονμ' αἰεὶ
 μαζί τῶν χροῦν.

(Ἰάδανα Μ. Αἰλῆς.)

Κατὰ τὴν πρηνταῖον σήμερον τοῦ δερσιμοῦ (ἢ
 καὶ κατὰ τὴν διαρκίαν του μὲ τὴν καλὴν
 ἀφ' ἀπαβάνια ἔλκεσαν ἡ χτενία, ἡ σιδαν
 ποὶ τὴν πρεκοῦσαν ἐπὶ τὸν τοῖχο ἑνὸς δωματίου
 ἡ γὰρ ρευλὰμα,

3. ὁ ἀλωνισμός

Μετὰ τὸ δέρος ἄρχιζε ὁ ἀλωνισμός. Κάθε
 οἰκογένεια εἶχε τὸ ἀλώνι της, ἐπὶ αὐτὴ τοῦ
 ἐπιτιοῦ. Για νὰ ἐτοιμάσουν τὸ ἀλώνι, ἔξυ-
 ναν, μὲ κορτερές τσάνες καὶ χόρτα ποὺ εἶχαν
 φυτρώσει, τὸ ἐβρέχαν μὲ νερό, ἔρριχναν λίθο

AKAΔHMIA

AOHNΩN

ἐχυρο καὶ τὸ πατοῦσαν με' τὸν «κύλινδρον»
 τοιοῦτον. Αὐτὸ ἦταν μαρμαρινὸς
 κύλινδρος μαύρου χρώματος καὶ διαμέ-
 τρου 0,50 μ. Στὴ μέση τῆς κυκλικῆς βάσεως
 εἶχε ὑποδοχὲς γιὰ νὰ μπαίνουν τὰ ξύλα
 γιὰ τσίσιμο. (Τὸ «μαρμαρο» ἦταν καὶ ἀγωνιστι-
 κό μέσο γιὰ τὰ κριθάρια - θέρια)

Ἰσχύοντος τοῦ ἐκείνου ἐκπολεμικοῦ ὅρα-
 τος καὶ τῶν ἐκπολεμικῶν ἀγωνισμῶν, καὶ τῆς
 συνήθους ἐκπολεμικῆς, καὶ τῆς ἀγωνιστικῆς.
 ὁ ἀγωνισμὸς, ὅπως καὶ οἱ ἄλλες ἐργασίες ἔπρε-
 πε νὰ ἀρχίσῃ Δευτέρα - Τετάρτη - Παρασκευή
 Πρωί - πρωί «ἐρχόταν» ἐκείνη. Ἐκείνη τὴν
 ἡμέραν καὶ τὰ ἐκείνην μέρα στ' ἀγωνισ-
 τικό μορφοῦ με' τὰ κεφάλια πρὸ τῆς ἐπιφά-
 νειας καὶ ἐστραμμένα πρὸς τὸ κέντρο τοῦ
 ἀγωνιστοῦ. Ὁ ἀγωνισμὸς γινόταν με' βόδια
 συνήθως, ἀλλὰ καὶ με' ἄλλα, ἀνέματα καὶ
 βουβῶνα, καὶ ἔβριαν τὴν «δουλοῦσα», Πάνω

AKAΔHMIA

AΘHNHN

ε' αὐτὴ ἀνέβαιναν παιδιά ἢ καὶ «μυγ' ἄτος»,
 γὰρ νὰ ἔχη βάρος καὶ νὰ κόβῃ καλύτερα
 τὰ στάχνα. Ὁ γιωργὸς ἢ τὸ παιδί ποὶ ἦταν
 πάνω στη δουλιὰν, «χαίτουδε καὶ γῶα
 με' τὴν ε' κέντρα ἢ τὸ «καρτείκι», ἔῃ
 βουκέτρα αὐτὴ δὲν εἶχε «τοπιμέλα».

Ὄταν κοβόταν τὰ πάνω στάχνα, «γύριζαν»,
 ε' αἰώνι γὰρ νὰ γέρον τὰ αἰώσα στάχνα
 σὺν ἐπιφάνεια. Ἀφ' ἑποπῆ, ε' αἰώνι με'
 «πυρέντα», ἢ «γυρέντα», ματῶσαν τὸ
 «λαμπνί», σὺν μετῇ ε' αἰώνιου εἰς μαυρο-
 στενο σῶρο, γὰρ λικνίσμα. Γιὰ νὰ ξέρον
 ἂν γυῖα δέρας, γὰρ λικνίσμα, ἐπάνω εἰς μὴ
 δέμασι φασκίανε, «ἀερόμυλο», με' «μαρμιού-
 ρες» (καράμια)

Ἄν δὲν γυῖα μελὰ δέρας, τότε τὸ [ἀερόμυλο]
 «λαμπνί» τὸ μαγεύαν στὸ κέντρο τοῦ αἰ-
 νίου εἰς στορχυλὸ σῶρο καὶ ἔρριχναν
 ἄλλο αἰώνι.

Τὸ λικνίσμα γινόταν, σὺν ἀρχὴ με' τὸν

AKAΔHMIA

AΘHNΩN

"γιαμπά", και έπειτα με το ξύλινο φτυάρι
Μπορούσαν να λιχνίζουν δύο παίγρεις στον
ίδιο σωρό. Μετά το λιχνισμό άρχισε το

"κωμούνισμα" δριμόνισμα. Το "δριμόνια",
(κώμιννα) ήσαν μικρά και μεγάλα σε
έκταση τροχχυλά με βάει από δερμα που
είχε κρύβες διαφόρων μεγεθών. Τα "μότεαλα",
που διάλεγαν με το δριμόνισμα, τα κοπανού-
σαν ή τα αλώνιζαν με το "μαρμαρο" ή τα
έδιναν για ψωμί στα χυά.

Αφού έτοιμαζόταν ο σωρός "το χενίμα", ο
χωρρός είδοποιούσε τα τούρμα δωματισή (βούρμα-
σα) πρώτο μετρήσει με το "βινίκι". Το επόμενο
ήσαν δύο λογιών "βινίκια". Το μεγάλο που
ήταν διηλθόσιο από το μικρό το έλεγαν
"μπουρνοκτά", Το μικρό βινίκι χωρούσε δέμα
περίπου μισά. Στο κάτω μέρος (στον πάτο) από
πάνω έβλεπνεν τα βινίκια ήταν φτιαγμένο
έτσι ώστε, όταν πιεζόταν επάνω στο σωρό
προς επάνω να αφήνουν ειδικό αποτύπωμα.

AKAΔHMIA

AOHNΩN

(νταμονιά), σφραγίδα. Αν είχε νυχτώσει
και δεν μπορούσε ο δεματιστής να μετρήσει
τό σιτάρι τό σφράγιζε με διάφορα μέτρα
κι τό βινίκε για να μην τό χέψει τη νύκτα
ο φωργός. Ήταν δι' αποχρεωμένος ο φωργός
να φιλάει την νύκτα τό σιτάρι, μην χαλά-
σει από κανένα ζώο (σκύλο κλπ) οι σφρα-
γίδες.

Μετρούσαν πάντα βινίκια για τό φωργό
και τό δέματι έφτιαχνε στο σιμύρι τό δέμα-
τιστής. Αυτό, όταν φέγγε, τό "φορτωνοπαί",
συνήγαγε ο φωργός και τό πήγαινε σάν
αποδήμι συμεντρωςάω.

Αφού τελείωνε ο δεματιστής τό έπείλοπο
σιτάρι τό έβγαζε ο φωργός στ' άμφορια
του, που ήσαν από ξύλο ή "πλινδιά",
τό άχυρο τό "έσπρωχναν" στ' άχυρώνα,
που συνήθως ήταν δίπλα στ' αλώνι. Αν ο
άχυρώνας ήταν "άλάρμα" (μαυριά), 100-150
μ. τότε τό άχυρο τό μετέφεραν με τό "περκι",

AKAΔHMIA

AOHNΩN

(σανίδα μήκους 2,50μ. και πλάτους 0,80μ.)

Τό "Γέρνι", τό Ξέρνιν ταΐ βόδια...

Β' ΕΤΗΣΙΑ ΠΥΡΑΙ

Τό Ξθιμον τούτο δέν παρουσίαζε ζωηρότητα και Ξνταγιδ Ξν' Α Γραμμή Μόνον κατά τὴν 1^η Μαρτίον, ἄναβαν φωτιά, στὸν δρόμον ἔξω ἀπὸ τὰ θήκια, κεί, καὶ παιδιά καὶ ἑαυτὸν παιδιμάτα πάλω ἀπὸ τὴ φωτιά. Δέν γνωρίζον ἀκριβῶς γιατί καὶ ἑαυτὸν. Μερικοὶ λένε, ἄναβαν φωτιά γὰ νὰ καοῦν οἱ ψυλ, ἄλλοι γιὰ τὸ πέλος τοῦ χειμῶνος καὶ τὸν ἔρχομό τῆς ἀνοιξίως (ἄναβουμε τὴ φωτιά ἔξω ἀπὸ τὸ θήτικ).

Κατὰ τὰ 5 δὲ ἔτη ποὺ διαμένω εἰς τὸν τόπον τούτον (πρόσκειον Χρυσουπόλεως) δέν βλέπω, τὸ Ξθιμον τούτο, καὶ λαμβάνω χώραν ἔσω καὶ

AKAΔHMIA

AOHNAN

μίας φοράς κατ' έτος.

1 Τόπος συλλογής

Προάστειον Χρυσουπόλεως Καβάλας

2 Πληροφορηταί γεωργοί

α) Βαρβαρίδης Μάτσος, 77 έτων, άγροικίας,
γεννηθείς ες τό χωρίον Σιδινή, περιφ. Μαχα-
ρῶν Ἰν. Θράκης. Ήξενατρίδην το' 1922

β) Λαλαϊνός Μεταμόρφος 78 έτων, β' δημοτ.
γεννηθείς ες Κασσάνην Ἰν. Θράκης.
Ήξενατρίδην το' έτος 192

3 Συλλογείς

Γ Στυλιανός Χρ. Γεωργιάδης, διδάσκαλος
Ἡ συλλογή αὕτη ἐγένετο ἀπό τῆς 25 Μαΐου
μέχρι 10 Ιουνίου 1970.]